

تورک یوردی

تورکلرک فاندمنه چالیشیر اون بش کونده بر حیقار

بیل ۷ - جلد ۱۴ - عمومی صافی ۱۵۶ ۱ نیسان ، ۱۳۳۴ - صافی ۶

يونسکه برابر ايدانده کی تناسب رموز و نیت، قیدلرینک
نقوشنده کی زینکیتهک و طرافت، هم انسانه هیبت،
هم روحه انشراح و برر. انسان بونلره باقا باقاط و یاماز.
مبانی مذکوره هر هانکی بر دورک و هر هانکی بر بیوک
معمارک آثارینه معادلدر و آنلره اهر جهت رقابت
ایده ییلیر. هر حالده علی العموم اسلام و بالخاصه
سلجوقی تورک لرینک صناعات نفیسه سی تاریخی ایچون
بی پایان برر منبع تدقیق و تنبع تشکیل ایدرلر.
بناء علیه بزبونلردن احترامی اسیرکه ملی بزبونلری
هر درلو و ساطله تحرییدن وقایه و صیانت ایتلیز.
بوآیدانک کیفیت محافظه سی ایسه اعظام ایدیلرجهک
بر مسئله اوله بوب الله بولان نظامانک تطبیقه، یعنی
قصداً وقوع بولنده اولان تخریبات متمادیه بی شدتله
منع ایتک صورتیله حصول پذیر اولور.

میل ادهم



مرکزی ناکبا

جغرافیا تدقیق لری

روحنی قاورامق قابل اوله ییلور. بویولده هر بر
پارچه ساحه، بر انسانه تشبیه ایدیلرجهک
صورته، خصوصی و چوق دفعه بک قاریشیق
وصفیلرله کنندی باشنه بر فرددر؛ و ناصل بر
انسانی آکلامق ایچون اونک اوزرنده اوزون
بر مدت صمیمی بر صورته تدقیق حیاتی یا شامق
لازم کلورسه، عینی صورته بر اراضی ده اوله جه
تدقیق ایدلمی، قاورامی و سوه درک آکلاشلایدر.
بر ساحه نك بر باد بر کورونوشی آرقه سنده،
ایصغر لکی و چپلاقلانی آلتنده، چوق دفعه
بر سوری لطافتلر Reizen کیزلیدرکه بو عجول
بر یولجینک کوزندن قاجار و آنجق حساس بر
سیاحه قارشى آچیدر.

۱۹۱۷ سنه سی ایلول و تشرین اول ایلرنده

اویوقلری املا ایتک صورتیله چینی صرف اولنمش
ایسه ده بوندن شمدی آنجق بعض اثرلر کوریلر ییلیر.
مع مافیسه عین تأثیری یا نجق اوزره رنگلی مرمرلر
قایلشدیر، سلطان خانک مدخل حجره لرنده بولر
مشاهده اولنور (شکل ۱۲).

خانلرک چوغنده کیمک طرفندن و هانکی سلطانک
زمانده و هانکی تاریخده انشا اولندقلری بیوک بیوک
مرمر لوحه لر اوزرنده، خط سلجوقی تسمیه ایتدیگمز،
بر نوع جلی نسخ ایله محکومدر. (شکل ۱۳) امرادن
سعدالدین کو بکک انشا ایتدیردیکی و یوکون سعدالدین
اسمندن غلط اوله رق زارزاتین تسمیه اولان خانک
قیوسنده کی کتابه بی ارائه ایدر. بعض خانلره معمارک
اسمی دخی محکومدرکه بوده تاریخ معماری نقطه
نظرندن آبرینجه بر ایمیجی حائر در.

و الحاصل بومبانی نفیسه نك اسلوبنده کی ساده لک

بالقان ترنیه استانبولدن آوروپایه کیدرکن
مرکزی تراکیان کچمش بر کیمه، بو اراضیدن
هانده مثنون اولاماز. جرکس کوبنده یا خود
چورلی ده، لوله بورغاز ویا اوزون کوبری ده
واغونک بخره سندن طیشاری به باقلنجه دائماً
یتمز توکتمز بر سیتب محراسی، یکنسق،
ایصغر و چوق سفیلانه بر صورته مسکون بر
اراضی دائماً عین منظره کی کوسته بر. بالکتر
عثمانی حدودنده مر بکک کنیش ححرانده،
ححنه، شاعرانه صیره طاغلرله بر لکده ده کیشیر.
بر مملکت اگر حقیقتاً طامق ایستبورسه،
بالکتر علی العجله بر شمدوفر سیاحتیله اکتفا
ایتمه درک اورانی آکینه بویه کزملی، اوراده
بوراده آکتملی و آنجق اوزمان اوساحه نك

ایتدیله و اشیا عربینه سنده خدمتی ایچونده کوچوک بریر بولدقدن صکره غریب کاربان جسارت ایله یوله قویولدی :

وقت ، صباح ایرکندی ؛ سیسلر مریحک کنیش حوضه سی اوستنده اورایه بورایه طالغا لانیور وادرنه یی حالا حقیف برتول ایچنده طوتیوردی . یورویشمیزی شرقه چویردک . استانبوله کیدن بویوک عسکری شوشه اوزرنده تارالارک ، باغچه لارک ، باغلرک اوکندن کچوردق ؛ نلر مریحک ، منبت و محصولدار فیضان ساحه سی ایچنده مکمل برانکشافه نائل اولمشلردی . کیت کیده ، مزروع برلر آزالیور و مرعالر بونلرک یرینه کچوردی . عسکرلرک ، بویوک عسکری بولک امنیت و آسایشی محافظه ایله موظف عسکرلرک بکلدیکی ژاندارمه قره غوللری کچیلد کدن صوکره کونش کیتدجه یوکسیلور و کوز قاماشدیره جق درجده بیاض اولان شوشه اوزرنده مرحمتسزجه پارلا یوردی . بوشوشه بزى مریحک صول جانبندن مرکزی تراکیانک کیرچلی واحسه کوتوریوردی . بوراده آرتق یکنسقلق باشلا یوردی . برمسافه طالعاسی بر دیگرخی تعقیب ایدیور . وبونلریده طوبراق باصیقلمی شککنده مریح ویا ارکنه دن جنوبه طوغرو استقامت آلمش و حال حاضرده صوسز قالمش کوچوک دره لرایسه بر برندن آیری یوردی . اوزاقده یاقینده هیچ بر آغاج یوق ، یالکزات ، چاللیق ویا دیکن کومه لری . ساعتلرجه هیچ برکویه راست گلکسزین کیدیله ییلیوردی . اگر اطرافک محصولاتی ادرنه یه طاشیان ماندا آراهه لریده جاده یی جانلاندیرمه مش اولسه

مرکزی تراکیا ایچندن کچوردق ؛ پروغرامن اراضینک جغرافیاسی حقتده تدقیقات علمیه من ایله باشلا یه رق عین زمانده مساعد درجده بویوک موقعلرده اقلیم رصداتی مرکز لرینک تأسیسی ایچون حاضرلرده بولمقدی . لوله بور . غار دن چیقار ق طولاشیلان یوللردن ادرنه یه کلدک ؛ ادرنه حربیه و اقتصادی سقوطه رغماً مریح ، طونه و آردا نهرلرینک برلشدیکی رده اسکی سلطان شهری ، هر زمانکی کبی کوزلدی . بوراده ، مرکزی تراکیا ایچنده هیئتک سیاحتی ایچون حاضر لائق و حیوان کیرالامق وسائره ایستیوردق . فقط حربی کافی درجده دوشو . نه مشدک : مأمورینی طرفندن اظهار ایدیلان اطفکارلرغه رغماً یتنه جک حیوان تدارک ایتک امکانشز لغیه برلکده اشیا منک نقلی خصوصنده لازملکن آراهه تأمینده فوق العاده مشکلاته تصادف ایدی یوردی . بونک نتیجه سنده عربیه منک یاننده یایان یورومکه ایستریسته من قرار ویردک . بوقرار نیم ایچون اوقدر مهم دکلدی ، چونکه شرقی آفریقاده کی صولک تدقیق سیاحتنده بر یجق سنه هر کون یایا اوله رق ۲۰ - ۳۰ ودها فضله کیلومتره یورومشدم ؛ اورا اقلیمک تأثیریه سواری حیوانلری وجودلرنده آچیلور ره جق چیزیکلردن معین حشرات ایله قولایجه آشیلا . نبورلردی . فقط رفاقتمده بولان عزت وحمدی بکلر ایچون بویه اوزون یورویشلر آلیشامامش وهله خدمتمزه ویریلن باشلیجه محمداقدی ایچون هان امکان خارجه چیغمشدی . نهایت تورک دوستلرم ، آدم عقللی بر یوروییشک کندیلرینه هیچ بر ضرر ویرمه جکینی بیان

انسان حقیقتاً هر دورلو مدنیت و حرثدن اوزاق،
تامیله مجهول بریتیب ساحه سنده قالمش و همی
طویا جقدی .

سازلی دریه یقین بریده کی ژاندارمه قرا-
غولده ساعت اون ایکی به طوغری توقف ایتدک.
کوچوک بئانک کولکه سنده یانمزده کی قهوه
آلتی بیسه رک ژاندارمه لرک بزم ایچون تدارک
ایتدکلری نفیس قاونلر ایله قارتمزی طو-
یوردق . مولاوردیکمز برچوق شایان دقتدی .
کویلو آراهه لریده بوراده طور یورلر و حیوا-
تلی بی صولایورلردی . آراهه بی اداره ایدنلر
اکثریتله ، قوجه لر بی وطنلرینک شان و شرفی
ایچون حربه کوندرمش قادیسلردی ؟ یاخود
۱۰ - ۱۴ یاشنده کنج، صحتلری یرنده و حرب،
ضرورت و یوقسولقدن خبرسز اوکلرنده کی
حیوانلری آلائی واکلنجه ایله سوردهن چو-
جقلردی ؟ یاخودده یوزلری هوا ایله یانمش،
آزسویلر، فقط چوق سوبلی اختیار ارککلردی؟
یونلر کندیلرینه توجیه ایدیلان هر خطابه تشکراه
مقابله ایدیوردی . کوزلری جانلی بر صورتده
بارلایور، فقط چهره لری هر شیئه رغماً برخزن
ایله قابلی بولنیوردی؛ بلکه حریده قهرمانجه سته
شید اولان براوغلک اولومنه ماتم طوسیور،
بلکه هر کونکی احتیاجلری حدودسز بر صورتده
چوغالتان حرب زماننک جدیتی دوشونیورلردی .
و بو آدمه لرک کوزلرنده ، اوسته کونشک بوقدر
آلتونلری دوکولدیکی حالده یته قوب قورواولان
منظره یه قارشیده غریب سؤلر او یایور کیدی .
أودت بوراده بونهای می اولمالیدی ؟ . بوقدر
کنیش اولان سته پلرک باشقه رده کیلر کی حرائت

ومدینه قارشیه هیچ برقیمتی یوقیدی ؟ . عجا
بومبت طوبراقدن استفاده ایتک ، و اراضی بی
کشیف بر صورتده اسکان ایتک و بوضورتله
بوتون انکشافیه آجیلاجق اولان برزراعت
ساحه سی حاله کتیرمک ایچون امکائی یوقدی؟ .
بوتون بوسؤلر دماغمز . هجوم ایتدی . حقیقده
طوبراق چوق ایدی، فقط براکسیکی واردی:
صو . سنوی یاغور مقداری جزئی اولدییی
کی یاغورده آنجق یالکیز قیش وایلک بهارده
یاغیوردی . یازین حرارت ، تخر و بسوست
صوک درجه بی بولیوردی . یالکیز یازین ده
برآز صو طوبولایه بیان و تحت الزمین صوطیقه لر
پک درینده بولنیان وادیلر، قابل اسکان بولنیورلر .
یونک خارجنده کیلر ایسه ، حرائت و زراعت
خصوصنده غائب اولمش فرض اوله بیلور .
بورالری ایچون آنجق صنعی واسطه لرله اروا
واسقا قابل اوله بیلور . بوضورتله کنیش و پک
کنیش بر ساحه آله ایدملش اوله بیلور .
یالکیز بویولده یایله جق تأسیسات و تشکیلات
آنجق بوحوالی ایله استراجه طاغلرینک جوارنده
یاغور مقداری ایله سخونت حقنده تدقیقات
یابلدقدن وقیش ایله ایلک بهار ائناسنده یاغورق
سرعتی و هیچ بر فائده تأمین ایتیمه یاغورلردن
نه مقدارده بئسلردده بریکدیریله بیله چکی تعین
ایتدکدن صو کره مشر و اولاییلور . اساساً قومیسو-
تمز بویولده کی تدقیقاتی اکال ایتکله مکلف
بولنیوردی . بوضورتله مملکتک زفاهی ایچون
تدقیقات و تبعانده بوانه جق و مملکتک تعالیسی
ایچون لازم کلن اساساتی حاضر لایه جقدر .
بونی ایصسر ونا متاهی سته پلره فیصله دادق ..

تضاعف ايده ايدە تاثير ايدىر و يوردىور. بوبوك،
نامتاهى ساحه ايچندە انسان كندىسى كوجوك،
پك كوجوك كوردىيور. وبو هيچ بر زمان نهايت
بوليان يكنسقلق ايچند قورتولق حىمرتى
چكيور فقط عىنى زماندە بوتائيرلوك يانندە، بو
واسع ستەپلوك حدودندە انسانە تاثير ايدىن
برشى داها كلىيوردى كە اودە زمانك وبوكونك
حوادثلىرى، سياستلىرى الخ ايجرى يە كىرميور.
يورادە عمومى حربدن خبر يوق، هر نى ساكن
وساكت وصلح تنفس ايدىيور. — بويلە سا.
عتلرجه وساعتلرجه يولمزه دوام ايتدك. —
آرابه من بر آز كىرودە قالمشدى، چونكە بوك
بربار كىرك تىملىنى آشەق بر حالە ايدى. بز
اوكدە كىتدكە غير قابل تىمىل بر حال آلان
حرارەتە رغماً قوتلى كىدىيوردى. نام بو آراق
بردن آرقەدن چاغىر يالدىمىزى ايشىتدك. آرابه
رفاقت ايدىن ژاندارمەلردن برى على العجلە
قوشدى، كلىدى. «بوك آرابه سى جادەدە
طور ييور، آرقە تىركلىك دىنگىلى قىرلىدى!»
شىمدى نە ياپاچقدق؟ قىصە بر شوراي حرب
عقد ايدرك آرابه نى اولدىنى كى بر نوبتى يە ترك
اىتمكە وسرعتلە حفصە يە كىدەرك بريدك آرابه
تدارك اىتمكە قرار وىردك. آغزىدن چىقان
ياپىلىر. وبوصورتلە اوكلەدن صوكراسەت بشە
قدر يكنسقلق وخفیف موجهلى ستەپلىرى يورودك
ونهايت اىچە صوصامش وىتكىن حفصە يە واردق.
حفصە قىصەنىك تماشايە دكر پك چوق
شىئى يوقدى، فضلە اولەرق بالقان محاربەنىك
ايزلىرى حالا كور يلىيوردى. قىصەنىك موقعى
طونەدن بوغاز اىچە كىدن اسكى جادە اوزىندە

اوقت ستەپلوك بوبوك و دىن كوزلىرى بارلادى
ومحرمانە بر سسلە جواب وىردى: سرعتلە
چاللىشكز، نىم اىچون اىچە چاللىشكز، بكاصو
بولىكز! نى سزك مساعىكزى بىك دفعە
اودە يەجكم، چونكە طوبراقىلرم، كوكلكرك
و ىرمىدىكى صوبى انسانلردن بلكيور. اكر سز
بكاصو بولور سەكز، زىنكىن تارالار واولر
وچنار ياپەجكم. برە ۱۰، ۲۰ وىرەن برىندى
انبارى اولاجكم. ياللىكز نى اونوتمايلىكز، نىم
اىچون چاللىشكز. ملىكتەدە، هر برە نىم
اىچون سوبىلىكز، تاكە بىكى وقوتلى تور كىانك
بومعظم فعالىتى اىچون لازم كلن وسائط هر طرفدن
تامىن ايدلسون....

اوزون زمان بويلە برىرمك كوزلىرىتە باقدق،
باقدق. شىمدى برىرمىزى طانيور، و آرامزە
بر محبت تاسىس ايدىيور وبوصورتلە برىرمزە
قارشى صادق بولتىيوردى.

اشبا عربەمىك كورولتىسى بىزى رۇيا
وخولالىرمىزدن او ياندىردى. يولمزه قوبولدى.
تىكرارە، كوزلىرى كور ايدەجك درجەدە بياض
توزلى وصىجاق اولان جادە بە چىقدق وهراراضى
طالغەسى طيرمانە طيرمانە، اىنە اىنە ساعتلرجه
قورى صارى ستەپدن حفصە استقامتندە
كىدىيوردى. ياقان يازكونشك آلندە مركزى
تركىانك جىسم، جانسىر وساكن چىن ستەپلىرى
كچن برىياچى چوق غرىب حىسلر احاطە ايدىيور.
كوز نزمە چور يلىرسە، هر برە افقەدە عىفى
واسع وقبارتلى چىز كىلىرى وسرت صارى اولرلە
اورتولواراضى طالغەلىرى كور يلىيوردى. منظرەنىك
جىسم وسىقى، شىكل ورنىكلرك يكنسقلانى كىتدكە

برائى كشافه مظهر اولقش بربوستان حراى
 و بونك تامين ايتدىكى زىنكىن بركار واردى .
 غجىردايان بوستان دولابى يقينده چىكىزى
 سىرك باغچىك لطافت و زىنكىلىكى سىره قويدولق .
 سىرك كوزلى بوزاده تكرر كوروندى ؟
 فقط اولردە اولىكى كى مائوس بر معنا يرينه ،
 وقور و مظفر برادا ايله بارلدايه رى كويا بويله
 سويليوردي : باق ، بابانچى ، بىم سىنم بوقدر
 مئىدر ، اكر بكا لازم كان صوى و بررسه كز ،
 سزه هىچ بكمديكى كز شىللىرى يتشديرىم .
 هر رده بويله اولمانسى آرزو ايدىورسه كز بوكا
 ياردىم ايدىكىز ..

ايرتمسى كوفى اوكلەدن اول ، آرابەمز ،
 سياحتە تكرر دوام امكانى و برە جك شكلدە
 تعمير ايدىلە بىلەشدى . حفصە درەسى بوغچە
 شمالە طوغرى عثمانلى دن كچەرك خاصكوبە
 كىديوردق . بوتون وادى ، واسع برواحە
 (Oasis) تشكيل ايدىيوردي . بورادە ، بغدادى
 مصر و حبوبات تارالارى يرينە توتون تارالارى
 كچور ، دوتلق بونكا علاوہ اوليوردي . خاصكوبە
 يك بر آرز يقيندە براموق تارلاسنە راست كلەك .
 بونلك قوزەلرئى آچنچە انچە ، اوزون پاموق
 اليافى كوروليوردى . يالكنز مع التأسف بوتون
 بولطافت و نروت يالكنز وادى يە منحصر
 قاليوردى . بونك صاغندە وصولندە تكرر
 ميللار تىدادنچە انسانسز ، چىلاق سە بىلر باشلايور ،
 و بونلك اوزرندە صوسز لقند كە برهيجلك ،
 يالكنز اوت ، همان هپسى بك قىصە ، دىكىلى
 چالى چىرى ..

وادرنە ايله باباسكىنىك تام اورتمەسندە هر ايكى
 موقعدن برز كونلك مسافەدە بولئوردى . طن
 غالبە كورە قىصە هازى درە بويندە برطوراق
 محلى ايتش ، مناقلاتك نوعتە اوئىق اوزرە
 بورادە ايلك اول برخان و بردميرجى وارايتش ،
 بونلرە باشقە صايچىلر و مهاجرلر التحاق ايتش ،
 بويوك مواصلە و مناقلە يوللرى اوزرندە تأسس
 ايتش طوراق محلى كويلرە غرى آوروپاددە
 يك چوق مثال وازدە يالكنز اورادە مناقلەك
 عظيم مقداردە اولمىسك نتيجهسى اولەرق او
 محللر كيت كيدە بويوك شەرلرە انقلاب ايتشدر .
 بوخصوصە مثال اولق اوزرە ويانە ، برلين
 فرانكفورت احلك بو صورتە تأسس ايتش اولدە
 يقنى ذكر ايتك كاقدر . حفصە كنجە ، اونك
 تأسسى تعقيب ايدن زمانلردە قسماً اولسون انكشاف
 و توسع ايدە مەنە آنجق بر سبب كوستربە بيلور :
 اودە استانبول — ادرنە — صوفىہ —
 بلقراد — بودايشتە — ويانە — خطك
 انشاسى نتيجهسى اولەرق حفصەك اقتصاداً
 دوشمىدیر . مناقلە حفصە يە اوغراميان دىكر
 رخط اوزرندە ياپلدىقى جەتلە ، بويوك جادە
 كيت كيدە تنهالشيور و بر زمانلر زىنكىن برقوناق
 محلى اولش بولان حفصە كوچوك ، ساكن بر
 كوئىچىكز حالسە كچوردى . بوكوئىچىكزى اك
 صوكرەدە بالقان حربى تخرىب ايتدى . يالكنز
 حفصەك چوق دقتە شايان بر نقطەسى واردركە
 بوكون بيلە حفصە يە اوغراميان هىچ بر سياحك
 كوزندن قاچمايدىر . اودە ، شىمدىك قائم مقام
 طرقتدن اداره ايدىلەكە اولان جسيم بر سببە
 باغچەسى در . بورادە صنئى اسقا صورتەلە فوق العادە

توافق ایتک اوزره شرق استقامتنه یکججه
طوغری توجه ایتدک . بینه اولکی عینی وادی
موجه لری ، عینی کوز آله بیلدیکی قدر کنیش
اوت تارلاسی .

محرری : استانبول دارالفنونده جغرافیه مدرسی
پروفیسور دوقفور

اوبست

بالغان محاربه سیله تخریب ایدلش اولان
خاصکویده قوری اتمک و قاوروندن عبارت اوکله
یمکنی یمک اوزره قیصه برتوققدن صوکره
تکرار یوله قوبولدق ؛ و بوگونکی پروغرامه
آلماقچهدن تورکجه جویرن ؛

م . نورت



قونووالوف

کوجولک حکایه

« مانسم غورکی » دن :

اونک حقدمه سکوت اختیار ایتکه حقم وارمی :
او ، بر باباجان آدمدی . حیات یولنده بویه .
لرینه سیرک تصادف ایدیلر .

قونووالوفی ایلک دفعه کوردیکم وقت
اون سکر یاشمدیدم . او صرهلرده بر اتمکچی
فرونده خیرجی یاماقلیله چالیشیردم .

اسکی عسکر و موسیقیشناس اولان خیرجی
مدهش صورته ایچکی ایچردی ؛ اکثریا خیری
برباد ایدردی . سرخوش اولدیغی زمانده
بالخاصه آغزیه موزیقه چلمای و راست کله برشی
اوزرینه پارمق لریله و وراق مختلف هوالره
ته پو طوتمی بک سه وردی . پاترون اوکا
بوزولان خیرلر ویا کچ چیقان اتمککلر حقدمه
اخطارده بولوندیمی اوفکه له نیر اوسته یه آغزینه
کلن کفری باصار ، موسیقیده کی استعدادندن
بحث ایتمکده قصور کو تهرمه زدی .

قیرمزی پالا بیلقرنی دیکرک ، بیلنمه مز
نه دن ، هر وقت براز لرو جلی کورونن قالین
دوداقلرنی قیرداتارق :

غزته یی دالغین ، دالغین کوزدن کچیرسیوردم ،
بردن قونووالوف دیه براسم نظرمه ایلیدشدی ؛
واسمه علاقه دار اولان شو آشاغیده کی شتونی
اوقودم :

« موروم شهری بورژوازلردن ، قرق ایکی
یاشلرنده آلکساندر ایوانوویچ قونووالوف دون
آقشام حبس خانه قوغوشنده کندیسنی صوبا
آناختارینه آصمشدرد . مومی الیه سرسریلکندن
طولانی اوسقوفده توقیف ایدلش ، و مرحله دن
مرحله یه ، مسقط رأسی اولان شهره قدر
کتیرلشدی . حبس خانه مدیرینک راپورینه
نظر آ بو آدم ساکن ، سکوتی و خویلاوی بر
آدمش . طبییک فکر نهجده ، اتخارک سبی ،
داء المراقه عطف ایدلمکده دز . »

شو قیصه قیدی اوقودم . و دوشوندم که
بو خویلاوی آدمی حیاته نهایت ویرمهک سوق
ایدن سبی براز ایضاح ایتک احتمال ممکن
اولاجقدر ؛ چونکه بن اون طانیردم . اولجه
کندیسیله بر آزاده بولونمشدق . و صوکره ،